Std.: 10th CBSE Sub: Sanskrit	Rathi's Aspire Academy Preparing You For Tomorrow **Pre-Board Set-I Solution**	Date : 27/12/2022

खण्डः – (क) अपठिताबोधनम्

1. गद्यांशः

(अ) एकपदेन–

(i) कदम्बपुष्पेषु (ii) जीवनं

(iii) मेघजलैः

(आ) पूर्णवाक्येन–

(i) मेघदूतं कालिदासः रचितवान्।

(ii) बलाकाः पंक्तिं बद्ध्वा आकाशे उड्डीयन्ते।

(iii) मेघदूते मेघः यक्षस्य सन्देशं नयतु इति प्रार्थितः।

(इ) शीर्षकम्

(i) महकवि कालिदासः। कालिदासस्य रचना।

(ई) यथानिर्देशम्–

(i) (क) कालिदासः (ii) (ख) नृत्यन्ति

(iii) (ग) सर्वेभ्यः (iv) (ग) हरिणाः

खण्डः (ख) रचनात्मक–कार्यम्

2. पत्रलेखनम्–

(i) कोलकातानगरम् (ii) पितृवर्याः

(iii) प्रथमसत्रीया (iv) मम

(v) भुवनेश्वरम् (vi) सह

(vii) पञ्चशतम् (viii) स्यात्

(ix) प्रणामाः (x) पुत्री

3. चित्रवर्णनम्

(i) चित्रे एकः छात्रः दृश्यते।

(ii) अत्र एकं घटिकायन्त्रम् अस्ति।

(iii) अस्मिन् चित्रे श्यामपट्टम् मञ्चे अपि अस्ति।

(iv) परीक्षा दिवसे छात्रः छात्रा च अनुशासितरूपेण परीक्षा कुरुतः।

(v) अत्र पुष्पं पात्रं अपि दृश्यते।

अथवा

अनुच्छेद लेखन–

(i) वयं सर्वदा यातायातनियमानां पालनं करणीयम्।

(ii) सर्वदा मार्गस्य वामतः गमनीयः।

(iii) यदा रक्त-पीत-विद्युत्-संकेतं भवति तदा स्थातव्यम्।

(iv) यदा हरित-विद्युत् संकेतम् भवति तदा गन्तव्यम्।

(v) मार्गे अवधानेन गमनीयम्।

4. अनुवादः

(i) सीता पत्रं लिखति।

(ii) वयम् विद्यालयं गच्छामः।

(iii) ह्यः विद्यालये अवकाशः आसीत्।

(iv) आवाम् कन्दुकेन क्रीडिष्यावः।

(v) यूयं पाठं स्मरथ।

(vi) छात्राः अध्यापकात् बिभ्यन्ति।

(vii) किम् ते गच्छन्तु ?

खण्डः (ग) अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्

5. सन्धिः सन्धिविच्छेद च

(i) सम् + घे

(ii) तच्छरेण

(iii) रवि + उदेति

(iv) सम् + चयः

(v) कः + अनर्थफलः

6. समासः विग्रहः च

(i) (ग) कुमारसंभवः

(ii) (ग) समयम् अनतिक्रम्य

(iii) (क) नीलः कण्ठः यस्य सः

(iv) (ख) मातापितरौ

(v) (क) ग्रामस्य समीपम्

7. प्रत्ययाः

(i) (ख) महत् + त्व

(ii) (क) नद् + ङीप्

(iii) (ग) रमणीयता

(iv) (क) शक्तिमान्

(v) (ग) सामाजिकः

8. वाच्यम्ः

(i) (ख) तेन गीतं गीयते।

(ii) (क) अहं गच्छामि।

(iii) (ग) त्वं फलं खादसि।

(iv) (क) मया पुस्तकम् पठ्यते।

9. समयः

(i) सपाद-पञ्च

(ii) सार्ध-षट्

(iii) पादोन-सप्त

(iv) नव

(v) सपादत्रि

10. अव्ययपदानि

(i) नूनम्　　(ii) एव

(iii) पुरा　　(iv) वृथा

11. अशुद्ध संशोधनम्

(i) (ख) स्मः　　(ii) (ख) कुर्वन्ति

(iii) (ग) मनसि　　(iv) (ख) चतस्रः

खण्डः घ (पठित अवबोधनम्)

12. गद्यांशः

(अ) एकपदेन

(i) बलीवर्दाभ्यां　　(ii) शरीरेण

(iii) यत्नम्

(आ) पूर्णवाक्येन

(i) कृषकः क्षेत्रकर्षणं कुर्वन आसीत्

(ii) एकः दुर्बलः बलीवर्दः गन्तुम् अशक्तः आसीत्।

(iii) कृषकः तं दुर्बल वृषभं तोदनेन नुद्यमानः अवर्तत।

(इ) यथानिर्देशम्

(i) अकरोत्　　(ii) क्रुद्ध

(iii) बलीवर्दाभ्याम्

13. पद्यांशः

(अ) एकपदेन

(i) रक्तः

(ii) रक्तः

(iii) सप्तमी

(आ) पूर्णवाक्येन

(i) महताम् संपत्तौ च विपत्तौ च एकरूपता भवति।

(ii) विपतौ-विपति, सप्तमी, एकवचन, स्त्री।

(iii) 'अस्ते सविता' इति विलोम शब्दः।

(इ) यथानिर्देशम्

(i) भवति (ii) सविता

(iii) सविता

14. नाट्यांशः

(अ) एकपदेन–

(i) नदीजल-पातुं

(ii) वनराजपदाय

(iii) सिंहः

(आ) पूर्णवाक्येन–

(i) बकः कथयति, "सर्वथा सिंहमहोदयेन एव नास्ति।"

(ii) सर्वसम्मत्या सुपात्रस्य शासकस्य चयनं भवति।

(iii) वन्यजीवाः रक्षकं भक्षकं पदयोग्यं न मन्यते।

(इ) निर्देशानुसार

(i) आगतौ (ii) बकः

(iii) संशीतिलेशस्य

15. प्रश्ननिर्माणम्

(क) केषाम (ख) कया

(ग) केन (घ) कः

(ङ) कः

16. अन्वयः

(i) मृगैः (ii) सह

(iii) मुर्खैः (iv) अनुव्रजन्ति

अथवा

भावार्थे रिक्तस्थानपूर्तिः

(i) सर्वेषु (ii) दीने

(iii) तस्याः (iv) दयायुक्तं

17. कथा-क्रमानुसारम् लेखनम्

(i) वनस्य समीपे एका नदी वहति।।

(v) एकः सिंह सुखेन विश्रामं करोति।

(vii) एकः वानरः तस्य पुच्छं धुनोति। ।

(iii) सिंहः क्रुद्धः भवति।

(vi) सः तं प्रहर्तुमिच्छति।

(viii) वानरः कूर्दित्वा वृक्षमारोहति।

(ii) अपरः वानरः सिंहस्य कर्णमाकृष्यति।

(iv) एवमेव वानराः वारं-वारं सिंहं तुदन्ति।

18. प्रसङ्गानुकूलम् उचितार्थनयनम्

(i) (ख) कठिनम्

(ii) (क) संस्काराणाम्

(iii) (क) जलैः

(iv) (ख) दुर्लभः